Julie Morgan AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Jayne Bryant AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

10 Awst 2023

Annwyl Jane,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 14 Gorffennaf 2023 ynglŷn ag ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor "Os nad nawr, pryd?".

Roeddwn yn falch o dderbyn y gwahoddiad i'r sesiwn graffu gyda'r Pwyllgor. Rwy'n croesawu'r cyfle i gael trafodaeth adeiladol bellach ar ein hymateb i adroddiad y Pwyllgor.

Nodaf eich cais am bapur ysgrifenedig yn ymateb i'r cwestiynau a amlinellir yn yr atodiad i'ch llythyr. Rwy'n bwriadu rhoi ymateb i'r Pwyllgor i gwestiynau 1 a 2 yn yr atodiad erbyn 25 Awst, yn unol â'ch cais. Ni fydd modd darparu ymateb ysgrifenedig i weddill eich cwestiynau erbyn y dyddiad hwnnw. Fodd bynnag, byddaf yn ymateb yn fanwl i'r holl gwestiynau a godwyd, yn bersonol, yn y sesiwn ar 14 Medi.

Yn gywir

Julie

Julie Morgan AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Julie.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Julie.Morgan@gov.wales

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Julie Morgan AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Jayne Bryant, AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru,
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

10 Awst 2023

Annwyl Gadeirydd,

Rwy’n ysgrifennu yn dilyn fy llythyr dyddiedig 14 Gorffennaf 2023 ynghylch cais y Pwyllgor am ragor o wybodaeth ysgrifenedig cyn y sesiwn graffu a drefnwyd ar 14 Medi.

Rwy'n falch o rannu gyda'r Pwyllgor ymateb i gwestiynau 1 a 2 yn atodiad eich llythyr gwreiddiol. Edrychaf ymlaen at ateb gweddill cwestiynau'r Pwyllgor yn y sesiwn ar 14 Medi.

Yn gywir

Julie

Julie Morgan AS/MS
Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Social Services

Cwestiwn - Materion cyffredinol Yn achos pob argymhelliad a dderbynnir yn rhannol, hoffem ddadansoddiad clir o ba ran ohono'n union sy'n cael ei derbyn a pha ran ohono syn cael ei wrthod.
Argymhelliad 4. Fel rhan o'r diwygiadau ymbarél i rianta corfforaethol (gweler diwygiad radical #3), dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth sy'n gwneud darpariaeth benodol yn ymwneud â rhianta corfforaethol. Dylai'r ddeddfwriaeth: • nodi pa gyrff sy'n cael eu hystyried yn 'rhieni corfforaethol', gan gynnwys o leiaf awdurdodau lleol, byrddau iechyd, ymddiriedolaethau'r GIG, Gweinidogion Cymru, Comisiynydd Plant Cymru, y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil a chyrff eraill fel y gwêl Llywodraeth Cymru yn dda ar ôl ymgynghori; • nodi'r dyletswyddau cyffredinol a osodir ar bob rhiant corfforaethol, gan gynnwys o leiaf ddyletswyddau i: baratoi a chyhoeddi cynlluniau sy'n ymwneud â'u gwaith fel rhieni corfforaethol; gweithio ar y cyd lle byddai gwneud hynny yn diogelu neu'n hyrwyddo lles y plentyn neu'r person ifanc; cyhoeddi adroddiadau ar sut y maent wedi arfer eu cyfrifoldebau rhianta corfforaethol; darparu gwybodaeth y gofynnir amdani yn rhesymol i Weinidogion Cymru; a dilyn canllawiau neu gyfarwyddiadau a gyhoeddir gan y Gweinidogion. • cyd-fynd â dyletswyddau ac argymhellion rhianta corfforaethol penodol pellach yn erbyn yr adrannau perthnasol yn yr adroddiad hwn. Gweler: iechyd meddwl (tudalen 48), tai (tudalen 127) ac addysg uwch (tudalen 134).
Ymateb Llywodraeth Cymru: Bydd Llywodraeth Cymru yn annog pob corff cyhoeddus a phreifat i gofrestru i fod yn rhieni corfforaethol drwy'r Siarter Rhianta Corfforaethol a gyhoeddwyd ar 29 Mehefin. Ni fydd y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil yn darparu gwasanaethau'n uniongyrchol i bobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal yn yr un modd â'r awdurdodau lleol, y byrddau iechyd lleol neu'r sefydliadau addysg uwch ac addysg bellach y bydd yn eu hariannu a'u rheoleiddio. Felly, mae cwestiwn ynghylch a fyddai'n gorff addas i fod yn 'rhiant corfforaethol' ar sail statudol fel y disgrifir yn yr adroddiad. Fodd bynnag, bydd gan y Comisiwn ei gyfrifoldebau statudol ei hun ar gyfer plant a phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal (gweler yr ymateb i argymhelliad 27 isod), ac rydym yn rhagweld y bydd yn un o lofnodwyr y Siarter Rhianta Corfforaethol. I gefnogi'r Siarter, bydd Llywodraeth Cymru yn cryfhau canllawiau gan gynnwys pennod benodol ar rianta corfforaethol i gefnogi awdurdodau lleol yn eu rôl fel rhieni corfforaethol yn y Cod Ymarfer Rhan 6 (Plant sy'n derbyn

gofal a phlant sy’n cael eu lletya) o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae gwaith hefyd yn cael ei wneud ar draws y Llywodraeth i nodi'r canllawiau presennol y gellid eu cryfhau hefyd i gynorthwyo cyrff cyhoeddus yn ehangach i weithredu'r Siarter..	
Derbyniwyd Nodi pa gyrff sy’n cael eu hystyried yn ‘rhieni corfforaethol’, gan gynnwys o leiaf awdurdodau lleol, byrddau iechyd, ymddiriedolaethau’r GIG, Gweinidogion Cymru, Comisiynydd Plant Cymru, y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil a chyrff eraill fel y gwêl Llywodraeth Cymru yn dda ar ôl ymgynghori. Nodi’r dyletswyddau cyffredinol a osodir ar bob rhiant corfforaethol, gan gynnwys o leiaf ddyletswyddau i: baratoi a chyhoeddi cynlluniau sy’n ymwneud â’u gwaith fel rhieni corfforaethol; gweithio ar y cyd lle byddai gwneud hynny yn diogelu neu’n hyrwyddo lles y plentyn neu’r person ifanc; cyhoeddi adroddiadau ar sut y maent wedi arfer eu cyfrifoldebau rhianta corfforaethol; darparu gwybodaeth y gofynnir amdani yn rhesymol i Weinidogion Cymru; a dilyn canllawiau neu gyfarwyddiadau a gyhoeddir gan y Gweinidogion. Cyd-fynd â dyletswyddau ac argymhellion rhianta corfforaethol penodol pellach yn erbyn yr adrannau perthnasol yn yr adroddiad hwn. Gweler: iechyd meddwl (tudalen 48), tai (tudalen 127) ac addysg uwch (tudalen 134).	**Gwrthodwyd** Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth sy'n gwneud darpariaeth benodol sy'n ymwneud â rhianta corfforaethol. Nodi’r dyletswyddau cyffredinol a osodir ar bob rhiant corfforaethol. Mae'r rhaglen ddeddfwriaethol ar gyfer tymor y Senedd hon eisoes wedi'i datblygu'n dda, yn seiliedig ar Faniffesto Llywodraeth Cymru a'r Cytundeb Cydweithio. Byddwn yn defnyddio dulliau sy’n bodoli’n barod i gefnogi'r Siarter gan gynnwys pennod benodol ar Rhianta Corfforaethol, i gynorthwyo awdurdodau lleol yn eu rôl fel rhieni corfforaethol, yn y Cod Ymarfer Rhan 6 (Plant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n cael eu lletya) o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Argymhelliad 5. Fel rhan o'r diwygiadau ymbarél i rianta corfforaethol (gweler diwygiad radical 3), dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth sy'n rhoi i bob plentyn sydd â phrofiad o fod mewn gofal yr hawl i gael gwasanaeth cymorth iechyd meddwl therapiwtig arbenigol. Dylai fod ganddynt yr hawl statudol i gael eu hanghenion wedi'u hasesu yn gyfnodol ac i'r anghenion hynny gael eu diwallu. Dylai'r gwasanaeth hwnnw fod ar gael o'r pwynt lle maent yn cael eu tynnu oddi ar eu rhieni geni i o leiaf y pwynt lle maent yn peidio â chael eu diffinio fel ymadawyr gofal. Dylai fod ar wahân ac yn annibynnol ar y gwasanaethau iechyd meddwl presennol, a dylai arbenigo mewn cymorth iechyd meddwl sy'n ystyriol o drawma.
Ymateb Llywodraeth Cymru Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod effaith yr heriau a wynebir gan blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal, gan gynnwys y potensial i gael eu trawmateiddio ymhellach gan y systemau sydd yno i'w cefnogi os na ddarperir gwasanaethau'n effeithiol. O safbwynt iechyd meddwl, mae gan bob plentyn yng Nghymru hawliau cyfartal i fynediad at wasanaethau cymorth iechyd meddwl therapiwtig arbenigol o dan ddeddfwriaeth iechyd meddwl gyfredol. Mae Mesur Iechyd Meddwl (2010) wedi sefydlu hawliau cadarnhaol i bobl sydd â phroblemau iechyd meddwl, p'un a ydynt wedi cael diagnosis ai peidio, gael cymorth yn ddigon cynnar er mwyn osgoi'r risg o'u hiechyd meddwl yn dirywio ymhellach. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod y gall plant mewn gofal wynebu heriau ychwanegol a chymhleth mewn perthynas â'u hiechyd meddwl a'u lles ac mae angen gwneud mwy i ymyrryd yn gynnar ac atal, cyn belled ag y bo'n ymarferol, y nifer anghymesur o blant sy'n derbyn gofal sydd angen cymorth gan wasanaethau iechyd meddwl plant a'r glasoed (CAMHS) a chymorth iechyd meddwl arbenigol. Rydym wedi datblygu'r fframwaith NYTH, sef adnodd i helpu darparwyr gwasanaethau i ddatblygu a darparu gwasanaethau sy'n eu galluogi i "ddal ymlaen" ar fabanod, plant a phobl ifanc gyda chymorth oedolion y gellir ymddiried ynddynt, sydd wedi'u hyfforddi'n briodol, sy'n ystyriol o drawma ac sydd â mynediad rhwydd at arbenigedd. Nod y fframwaith yw creu dull system gyfan lle mae gwasanaethau'n integreiddio ac yn gweithio gyda'i gilydd fel y gellir cydlynu adnoddau ac arbenigedd i nodi a darparu'r cymysgedd cywir o wasanaethau y mae eu hangen i ddiogelu iechyd a lles y plentyn hwnnw.

Drwy flaengaredd lleol a chyda chefnogaeth y Gronfa Integreiddio Rhanbarthol rydym eisoes yn gweld rhai enghreifftiau rhagorol o wasanaethau'n dod at ei gilydd i ddarparu cefnogaeth gyfannol fel hyn. Mae gwaith bellach ar y gweill i ddatblygu manyleb gwasanaeth ar gyfer CAMHS a fydd yn nodi disgwyliadau'r llywodraeth ar gyfer CAMHS yng Nghymru, a sut mae'n gweithio gyda gwasanaethau eraill i sefydlu'r trefniadau angenrheidiol i ddarparu gofal integredig. Bydd y Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Plant yn nodi ein disgwyliadau tebyg ar gyfer awdurdodau lleol o ran integreiddio. Fel rhan o hyn a chan dynnu ar yr arferion gorau yr ydym eisoes yn eu gweld ledled Cymru, ein huchelgais yw y gallwn nodi dull cyson gan ddefnyddio egwyddorion allweddol NYTH o ddarparu gofal amserol, integredig sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn i bob plentyn sy'n derbyn gofal yng Nghymru. I grynhoi, mae gennym waith eisoes ar y gweill a fydd yn cryfhau cefnogaeth i blant a phobl ifanc, ond heb yr angen am ddeddfwriaeth newydd.	
Derbyniwyd Gall plant mewn gofal wynebu heriau ychwanegol a chymhleth i'w hiechyd meddwl a'u lles ac mae angen gwneud mwy i ymyrryd yn gynnar ac atal. Rydym yn pennu dull cyson gan ddefnyddio egwyddorion allweddol NYTH i ddarparu gofal amserol, integredig sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn i bob plentyn sy'n derbyn gofal yng Nghymru	**Gwrthodwyd** Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth sy'n rhoi i bob plentyn yr hawl i gael gwasanaeth cymorth iechyd meddwl therapiwtig arbenigol. Mae'r ddeddfwriaeth bresennol yn darparu mynediad digonol i bob plentyn at wasanaethau cymorth iechyd meddwl therapiwtig arbenigol.
Argymhelliad 7. Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth sy'n rhoi i bob rhiant geni sydd â phrofiad o fod mewn gofal yr hawl statudol i gael cymorth cofleidiol dwys er mwyn lleihau'r risg y bydd plant yn cael eu tynnu o'u gofal. Dylai'r cymorth gynnwys eiriolaeth rhieni arbenigol i lywio'r systemau gofal cymdeithasol a llysoedd teulu, a dylid ei fodelu ar wasanaethau sy'n seiliedig ar dystiolaeth megis Project Unity NYAS. Dylai'r cymorth fod ar gael o'r sgan 12 wythnos o	

feichiogrwydd (neu'r pwynt cynharaf ar ôl 12 wythnos lle mae beichiogrwydd hyfyw yn cael ei gadarnhau). Os caiff plentyn ei dynnu oddi ar ei rieni geni yn y pen draw, dylai'r cymorth barhau y tu hwnt i dynnu'r plentyn i gefnogi'r rhieni geni i ddod i delerau â'u colled.	
Ymateb Llywodraeth Cymru Mae Llywodraeth Cymru yn blaenoriaethu ymyrraeth gynnar ac atal fel rhan o waith y Bwrdd Plant a'r Rhaglen Trawsnewid Gwasanaethau Plant yng Nghymru, a bydd yn parhau i wneud hynny. Rydym yn gwybod bod prosiectau fel Project Unity yn chwarae rhan werthfawr wrth ddarparu cymorth emosiynol ac ymarferol i famau sydd â phrofiad o fod mewn gofal, ac mae Llywodraeth Cymru wedi gallu darparu cyllid blynyddol o £340,000 ar gyfer y rhaglen tan 2025, sy'n adlewyrchu ein hymrwymiad i gefnogi mamau sydd â phrofiad o fod mewn gofal a chadw teuluoedd gyda'i gilydd lle bynnag y bo modd. Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn yr argymhelliad mewn egwyddor a bydd yn ystyried ac yn archwilio'r gofynion fel rhan o gyflawni'r Rhaglen Trawsnewid.	
Derbyniwyd Yr angen am gymorth cofleidiol, dwys ar ffiniau gofal ar gyfer yr holl rieni sydd wedi bod mewn gofal er mwyn lleihau'r risg y bydd plant yn cael eu tynnu o'u gofal. Mae angen modelu'r cymorth hwn a'i ddatblygu ar sail arferion sy'n seiliedig ar dystiolaeth. Rydym yn cydnabod bod nifer o fodelau cymorth ar waith y gellir adeiladu arferion arnynt. Dylai'r cymorth fod ar gael o sgan 12 wythnos y beichiogrwydd (neu o'r pwynt cynharaf ar ôl 12 wythnos pan gadarnheir beichiogrwydd hyfyw). Os caiff plentyn ei dynnu oddi ar ei rieni geni yn y pen draw, dylai'r cymorth barhau y tu hwnt i dynnu'r plentyn i gefnogi'r rhieni geni i ddod i delerau â'u colled.	**Gwrthodwyd** Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth sy'n rhoi i bob rhiant geni sydd â phrofiad o fod mewn gofal yr hawl statudol i gael cymorth cofleidiol dwys er mwyn lleihau'r risg y bydd plant yn cael eu tynnu o'u gofal. Mae Llywodraeth Cymru yn blaenoriaethu ymyrraeth gynnar ac atal, a bydd yn parhau i wneud hynny, a bydd hefyd yn ystyried yr angen am ddeddfwriaeth fel rhan o'r gwaith o gyflawni'r Rhaglen Drawsnewid ar gyfer Gwasanaethau Plant.

Argymhelliad 8. Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau mynediad cyffredinol, cenedlaethol at wasanaethau ar ffiniau gofal/ymyrraeth gynnar/ataliol llwyddiannus, megis Babi a Fi Barnardo's, sydd wedi dangos eu bod yn cynyddu'r tebygolrwydd y bydd plant yn gallu aros gyda'u rhieni geni. Hyd nes y bydd awdurdodau lleol yn gallu adennill manteision cost hirdymor y gwasanaethau hyn, dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu model ariannu cynaliadwy, hirdymor cenedlaethol ar eu cyfer, gan gydnabod eu potensial o ran budd ariannol ar draws gwahanol gyrff gwasanaethau cyhoeddus.	
Ymateb Llywodraeth Cymru Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn ac yn cydnabod y gwaith cadarnhaol sy'n cael ei wneud gan wasanaethau ar ffiniau gofal, megis Babi a Fi, Reflect a Jig-So Barnardo's a'r budd y mae'r rhaglenni hyn yn ei gynnig i rieni newydd, gan gynnwys pobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal. Bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu'r gwerthusiad o'r prosiectau hyn wrth benderfynu ar y camau nesaf a'r hyn a gaiff ei gyflwyno yn y dyfodol.	
Derbyniwyd Yr angen am wasanaethau ar ffiniau gofal/ymyrraeth gynnar/ataliol llwyddiannus. Rydym yn cydnabod bod modelau ar waith sydd wedi dangos eu bod yn cynyddu'r tebygolrwydd y bydd plant yn gallu aros gyda'u rhieni geni.	**Gwrthodwyd** Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau mynediad cyffredinol, cenedlaethol at wasanaethau ar ffiniau gofal/ymyrraeth gynnar/ataliol llwyddiannus, megis Babi a Fi Barnardo's, sydd wedi dangos eu bod yn cynyddu'r tebygolrwydd y bydd plant yn gallu aros gyda'u rhieni geni. Hyd nes y gellir adennill manteision cost hirdymor y gwasanaethau hyn, dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu model ariannu cynaliadwy, hirdymor cenedlaethol ar eu cyfer, gan gydnabod eu potensial o ran budd ariannol ar draws gwahanol gyrff gwasanaethau cyhoeddus.

	Bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu'r gwerthusiad o brosiectau presennol cyn penderfynu ar y camau nesaf a'r broses o'u cyflwyno yn dyfodol.

Argymhelliad 10.
Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth i roi hawl statudol i rieni geni gael 'cynnig gweithredol' o weithiwr cymorth annibynnol pan fydd y plentyn yn cael ei roi ar y gofrestr amddiffyn plant neu ei wneud yn destun rhag-achos i'w cefnogi i gael mynediad at wasanaethau ymyrraeth gynnar a llywio'r system gofal cymdeithasol a llysoedd teulu. Os caiff plentyn ei dynnu oddi ar ei rieni geni yn y pen draw, dylai'r cymorth barhau y tu hwnt i dynnu'r plentyn i gyfeirio'r rhieni geni at wasanaethau a all eu helpu i ddod i delerau â'u colled.

Ymateb Llywodraeth Cymru
Ar hyn o bryd, mae Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid blynyddol o £300,000 i'r Gwasanaeth Eiriolaeth Ieuenctid Cenedlaethol i ddarparu Rhaglen Eiriolaeth Rhieni yng Ngwent, drwy ein Cynllun Grant Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy. Mae'r Rhaglen yn paru rhieni ag eiriolwyr sy'n eu cynorthwyo i ddeall y ddeddfwriaeth, y prosesau a'r systemau sydd ynghlwm wrth y broses gofal ac amddiffyn plant. Yn ogystal, mae eiriolwyr yn helpu rhieni i gyfathrebu â gweithiwr cymdeithasol eu plentyn. Bydd y Rhaglen yn cael ei chynnal tan 2025.

Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn nodi ein bod wedi ymrwymo i ehangu'r ddarpariaeth o wasanaethau eiriolaeth i gefnogi rhieni y mae eu plant ar gyrion gofal, gan helpu i osgoi'r angen am ymyrraeth gan wasanaethau cymdeithasol statudol, atal anghenion rhag gwaethygu a lleihau'r risg y bydd plant yn dod yn rhan o'r system ofal.

Rydym yn buddsoddi o leiaf £1.5 miliwn o gyllid dros y tair blynedd nesaf, drwy'r Gronfa Newid Plant Sydd â Phrofiad o Ofal. Bydd y cyllid hwn yn cael ei ddefnyddio i gynyddu prosiectau presennol yn ymwneud ag Eiriolaeth Rhieni yn rhanbarthol a sicrhau bod gwasanaethau newydd yn cael eu sefydlu ym mhob un o'r saith rhanbarth yng Nghymru fel rhan o ddarpariaeth genedlaethol.

Er mwyn helpu i ddarparu gwasanaethau'n gyson ar hyd a lled Cymru fel rhan o broses gyflwyno genedlaethol, rydym yn datblygu Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Eiriolaeth Rhieni gyda phartneriaid yn y trydydd sector. Mae hyn yn disgrifio meini prawf craidd y gwasanaeth y mae'n rhaid i bob rhanbarth eu cael ar waith.

Mae llenyddiaeth academaidd ac adroddiadau cynnar yn dangos bod eiriolaeth rhieni yn llwybr addawol i leihau nifer y plant sy'n derbyn gofal. Byddwn yn defnyddio'r gwersi a ddysgwyd o'r fenter yng Ngwent ac o'r broses gyflwyno genedlaethol i benderfynu a ddylid rhoi mynediad cyffredinol at eiriolaeth rhieni.	
Derbyniwyd Darparu cymorth i rieni geni pan fydd y plentyn yn cael ei roi ar y gofrestr amddiffyn plant neu ei wneud yn destun rhag-achos i'w cefnogi i gael mynediad at wasanaethau ymyrraeth gynnar a llywio'r system gofal cymdeithasol a llysoedd teulu.	**Gwrthodwyd** Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth i roi hawl statudol i rieni geni gael 'cynnig gweithredol' o weithiwr cymorth annibynnol. Bydd Llywodraeth Cymru yn aros am y gwerthusiad o'r Rhaglen Eiriolaeth Rhieni yng Ngwent a'r broses o gyflwyno gwasanaethau eiriolaeth rhieni yn ehangach ledled Cymru cyn ystyried pa gamau pellach y dylid eu cymryd.
Argymhelliad 11. Dylai Llywodraeth Cymru gomisiynu adolygiad annibynnol o effeithiolrwydd ac argaeledd lleoliadau asesu rhianta. Dylai'r adolygiad ystyried moeseg, defnydd a gwerth am arian lleoliadau preswyl a lleoliadau maethu rhiant a phlentyn, a nodi pa newidiadau y gellir eu gwneud i wella'r broses i deuluoedd, ac unrhyw rwystrau sydd angen eu goresgyn er mwyn cymryd y camau hynny. Dylai'r adolygiad annibynnol gyflwyno ei adroddiad erbyn mis Rhagfyr 2023 fan bellaf.	
Ymateb Llywodraeth Cymru Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i weld plant a phobl ifanc yn byw'n ddiogel gyda'u teuluoedd, gyda llawer llai yn gorfod mynd i ofal o gwbl. I'r plant hynny sy'n mynd i ofal, rydym am i'w harhosiad fod mor fyr ag sy'n gydnaws â diwallu eu hanghenion, yn agos at eu cartref a chyda chysylltiadau cryf â'u cymuned leol. Er mwyn cyflawni hyn, ac er mwyn sicrhau rhwydwaith cynaliadwy o ddarpariaeth, rhaid i siâp, graddfa a strwythur y trefniadau presennol ar gyfer llety a chymorth i blant a phobl ifanc newid yn sylfaenol i sicrhau bod darpariaeth sefydlog, integredig ac atebol yn lleol yn cael ei datblygu. Bydd hyn yn cynnwys modelau gofal, cymorth cofleidiol a modelau perchnogaeth.	

Yn ystod tymor y Senedd hon, fel rhan o’r gwaith hwn, byddwn yn adolygu’r trefniadau ar gyfer lleoliadau asesu rhianta yng Nghymru, gan gynnwys effeithiolrwydd, argaeledd a modelau perchnogaeth.	
Derbyniwyd Yr angen am adolygiad o effeithiolrwydd ac argaeledd lleoliadau asesu rhianta fel rhan o'r gwaith i drawsnewid ffurf, graddfa a strwythur llety a chymorth i blant a phobl ifanc.	**Gwrthodwyd** Dylai Llywodraeth Cymru gomisiynu adolygiad annibynnol o effeithiolrwydd ac argaeledd lleoliadau asesu rhianta. Bydd hyn yn cael ei ddatblygu fel rhan o'n gwaith ehangach i drawsnewid gwasanaethau plant yng Nghymru.
Argymhelliad 14. Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i ariannu a darparu (gan gynnwys deddfu yn ôl yr angen) cofrestr genedlaethol o ofalwyr maeth, i’w chynnal gan Gofal Cymdeithasol Cymru. Dylai’r gofrestr nodi manylion am statws cymeradwyo gofalwyr maeth, dyddiad adolygu’r gymeradwyaeth, lleoliad yr awdurdod lleol, nifer y lleoliadau ac a ydynt yn awdurdod lleol neu’n ddarparwr annibynnol. Dylid datblygu’r gofrestr honno law yn llaw â rhanddeiliaid allweddol, megis y Rhwydwaith Maethu, a dylai gynnwys ymgynghoriad trylwyr â gofalwyr maeth a darparwyr gwasanaethau maethu ledled Cymru.	
Ymateb Llywodraeth Cymru Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y manteision posibl sy'n gysylltiedig â chofrestr genedlaethol o ofalwyr maeth ac felly mae'n rhywbeth y mae’n awyddus i'w archwilio gyda'r sector. Byddai cofrestr genedlaethol yn codi statws gofalwyr maeth yn y tîm o amgylch y plentyn, gan ganiatáu i'r rôl gael ei chydnabod a'i gwerthfawrogi yn y sector a chan y cyhoedd. Mae hyn yn arbennig o bwysig gan fod Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod gofalwyr maeth yn rhan bwysig o'r tîm gofal cymdeithasol sy'n cefnogi'r plentyn neu'r person ifanc. Bydd hefyd yn mynd i'r afael â'r anhawster y mae gofalwyr maeth yn ei brofi wrth symud o un gwasanaeth i'r llall, drwy gynnig dull llai biwrocrataidd o drosglwyddo, gan leihau dyblygu ac oedi, a bydd yn cynnig mecanwaith diogelu cadarn a fydd yn amlinellu addasrwydd parhaus gofalwr maeth i faethu.	

Fodd bynnag, mae cyflwyno cofrestr o'r fath yn gymhleth a bydd angen ei chynnal mewn modd amserol a rheoledig ochr yn ochr â sicrhau y gellir rhoi adnoddau priodol ar ei chyfer. Mae trafodaethau cychwynnol â’r Rhwydwaith Maethu wedi cael eu cynnal a'r cam nesaf yw cynnal ymarfer cwmpasu i sefydlu ar ba ffurf y gallai cofrestr genedlaethol yng Nghymru fod, unrhyw ofynion deddfwriaethol ac ymarferoldeb ei gweithredu. Gwneir hyn mewn ymgynghoriad â'n partneriaid statudol a'n trydydd sector, gofalwyr maeth a defnyddwyr gwasanaethau.	
Derbyniwyd Yr angen i weithio gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i ystyried ar ba ffurf y gellid sefydlu Cofrestr Faethu Genedlaethol yng Nghymru. Dylid datblygu unrhyw gofrestr ochr yn ochr â rhanddeiliaid allweddol, megis y Rhwydwaith Maethu, a dylai gynnwys ymgynghori trylwyr â gofalwyr maeth a darparwyr gwasanaethau maethu ledled Cymru.	**Gwrthodwyd** Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i ariannu a darparu (gan gynnwys deddfu yn ôl yr angen) cofrestr genedlaethol o ofalwyr maeth, i’w chynnal gan Gofal Cymdeithasol Cymru. Dylai’r gofrestr nodi manylion am statws cymeradwyo gofalwyr maeth, dyddiad adolygu’r gymeradwyaeth, lleoliad yr awdurdod lleol, nifer y lleoliadau ac a ydynt yn awdurdod lleol neu’n ddarparwr annibynnol. Mae angen cynnal gwaith i ystyried ar ba ffurf y gellid sefydlu Cofrestr Faethu Genedlaethol ac i ymgynghori â rhanddeiliaid allweddol ynghylch dichonoldeb Cofrestr a’r costau fyddai’n gysylltiedig â hi cyn y gellir ystyried newidiadau deddfwriaethol.
Argymhelliad 15. Rhaid i Lywodraeth Cymru sicrhau bod adolygiad o gronfa ddata ar-lein ‘4 C’ yn cael ei gynnal, sy’n cynnwys rhanddeiliaid allweddol ac ymarferwyr rheng flaen, i nodi a gweithredu gwelliannau i’r gronfa ddata er mwyn symleiddio’r broses o gomisiynu lleoliadau.	
Ymateb Llywodraeth Cymru Datblygwyd yr Adnodd Cymorth Comisiynu ar gyfer Plant (CCSR) i ddechrau gan Lywodraeth Cymru gyda Data Cymru yn 2005 fel llyfrgell cronfa ddata ar gyfer chwilio am ddarparwyr. Yn 2012, dewisodd Consortiwm Comisiynu	

Cymru ar gyfer Plant (4Cs) lwyfan CCSR gan ei fod yn llwyfan Cymreig parod gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru – a ddatblygwyd ganddi, sy'n eiddo iddi ac yn ei cael ei rheoli ganddi – y gellid ei ddatblygu i ddiwallu anghenion comisiynu, contractio a chaffael. Datblygodd borth e-dendro i ddarparu'r Fframwaith Cymru Gyfan (gofal preswyl a maeth) ac i ddarparu'r gallu i ganfod a chydweddu lleoliadau.

Mae'r rhan hon o system CCSR yn haen o fynediad cyfyngedig i ddarparwyr Awdurdodau Lleol a Fframwaith yn unig, wedi'u gwerthuso a'u sicrhau o ran ansawdd gan y Consortiwm, y mae'n ofynnol iddo, o dan Fframwaith Cymru Gyfan, ddiweddaru gwybodaeth am ofalwyr maeth, lleoliadau gofal a lleoedd gwag. Mae hyn yn effeithiol ac yn cael ei adolygu fel rhan o'r drefn ddyddiol o reoli'r contract.

Mae CCSR yn darparu manylion pob gofalwr maeth sy'n ddarparwr ar y Fframwaith Cymru Gyfan ynghyd â lleoedd gwag, a manylion cyfatebol holl leoliadau a lleoedd gwag gofal preswyl y Fframwaith. Caiff hyn ei fonitro gan y Consortiwm / Data Cymru ac mae'n gyfredol. Mae hefyd yn cynnwys adroddiadau arolygu darparwyr y Fframwaith gan Arolygiaeth Gofal Cymru a datganiad o ddibenion darparwyr. Mae gan CCSR y gallu i bob awdurdod lleol ychwanegu ei holl ddarpariaeth gofalwyr maeth a lleoliadau preswyl yn gyfrinachol ac yn ddiogel i'r system.

Mae CCSR hefyd yn darparu manylion gofalwyr maeth gan nifer bach o asiantaethau eraill nad ydynt ar y Fframweithiau ond sy'n dal i weld budd tanysgrifio i'r gwasanaeth (darparwyr nad ydynt ar fframwaith) ond mae'r ffi danysgrifio flynyddol y mae'n rhaid iddynt ei thalu am y gwasanaeth yn rhwystr i rai darparwyr llai rhag defnyddio'r system.

Gan fod cyfyngiadau ar fynediad, ni fyddai llawer o ddarparwyr a allai fod wedi cyfrannu at drafodaethau'r pwyllgor yn gallu gweld yr elfen hon o'r gronfa ddata ac felly mae'n bosibl na fyddant yn gwbl glir am ei swyddogaethau na natur fyw ei ddefnydd bob dydd. Fodd bynnag, byddai ganddynt fynediad i'r llyfrgell adnoddau lefel uchel sy'n uwch na modiwl tendro'r Consortiwm ac sy'n weladwy i ystod ehangach o randdeiliaid. Mae'r llyfrgell yn rhan o raglen ailddatblygu i'r dyfodol a fydd yn cael ei llywio ar sail barn rhanddeiliaid.

Er mwyn cefnogi gweithredu pellach, bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried hefyd a fyddai hi'n ymarferol gorfodi pob asiantaeth faethu i gofrestru ar CCSR fel rhan o'u cofrestriad o dan y Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol. Byddai angen i'r gwaith hwn gyd-fynd â'n hystyriaeth ynghylch cyflwyno cofrestr faethu genedlaethol yng Nghymru.

<table>
<tr><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Derbyniwyd

Adolygu’r gronfa ddata 4C i ystyried a fyddai hi’n ymarferol gorfodi pob asiantaeth faethu i gofrestru ar CCSR fel rhan o'u cofrestriad o dan y Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol.

Trefnu bod y gwaith hwn yn cyd-fynd â'n hystyriaeth ynghylch cyflwyno cofrestr faethu genedlaethol yng Nghymru.</td><td>Gwrthodwyd

Rhaid i Lywodraeth Cymru sicrhau bod adolygiad o gronfa ddata ar-lein ‘4 C’ yn cael ei gynnal, sy’n cynnwys rhanddeiliaid allweddol ac ymarferwyr rheng flaen, i nodi a gweithredu gwelliannau i’r gronfa ddata er mwyn symleiddio’r broses o gomisiynu lleoliadau.

Mae'r gronfa ddata 4C yn system â mynediad cyfyngedig iddi ar gyfer darparwyr Awdurdodau Lleol a Fframwaith yn unig, a’r 4C sy’n ei gwerthuso ac yn sicrhau ei hansawdd. Mae’n ofynnol iddynt, o dan Fframwaith Cymru Gyfan, i gadw eu gwybodaeth am ofalwyr maeth, lleoliadau gofal a swyddi gwag yn gyfredol. Mae hyn yn digwydd ac yn cael ei adolygu fel rhan o’r gwaith o reoli contractau o ddydd i ddydd.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Argymhelliad 17.
Dylai Llywodraeth Cymru ymgynghori â phlant a phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal, gofalwyr sy’n berthnasau, sefydliadau’r trydydd sector, llywodraeth leol ac eraill i ddeall yn well i ba raddau mae gofal gan berthnasau yn cael ei ddefnyddio fwyfwy fel dewis amgen i leoli plant mewn gofal maeth neu breswyl, profiadau plant mewn gofal gan berthynas ac anghenion cymorth gofalwyr sy’n berthnasau. Fel rhan o’r gwaith hwnnw, dylai Llywodraeth Cymru ymchwilio i’r potensial o ddiwygio drwy reoliadau y meini prawf y mae’n ofynnol i ofalwyr sy’n berthnasau eu bodloni er mwyn bod â’r hawl i gael yr un cymorth ariannol â gofalwyr maeth.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys nifer o ymrwymiadau allweddol ynghylch gweledigaeth newydd ar gyfer sut y caiff gwasanaethau plant yng Nghymru eu darparu. Yn ystod tymor y Senedd hon, byddwn yn gweithio i wneud diwygiadau radical i wasanaethau plant yng Nghymru er mwyn sicrhau eu bod yn cyflawni'r canlyniadau gorau posibl i blant sydd mewn gofal. Fel rhan o'r gwaith hwn, mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Grŵp Arbenigol Gwarcheidiaeth Arbennig a fydd yn edrych ar ddatblygu dull gwell a chyson sy'n seiliedig ar anghenion i gefnogi</td></tr>
</table>

teuluoedd Gwarcheidiaeth Arbennig ledled Cymru. Mae gan y grŵp hwn gynrychiolaeth o'r sector statudol a'r trydydd sector ochr yn ochr â defnyddwyr gwasanaethau, ac fel rhan o'i waith bydd yn edrych ar ffyrdd o gasglu barn plant a phobl ifanc. Y bwriad yw ehangu cwmpas y grŵp hwn maes o law i edrych ar y defnydd o ofalwyr maeth sy'n berthnasau yng Nghymru a'r cymorth sydd ar gael iddynt.

Yn ogystal, mae Maethu Cymru wedi ymrwymo i sicrhau bod gofalwyr maeth sy'n berthnasau yn derbyn yr un cymorth â gofalwyr maeth prif ffrwd ac wedi lansio'i ymrwymiad cenedlaethol sy'n becyn cytunedig o hyfforddiant, cymorth a chydnabyddiaeth sydd ar gael yn gyson i bob gofalwr maeth (prif ffrwd a pherthnasau) yng Nghymru drwy bob un o'r 22 o asiantaethau maethu awdurdodau lleol yng Nghymru.

Mae Maethu Cymru wedi ymrwymo hefyd i sicrhau bod gofalwyr maeth sy'n berthnasau yn cael yr un cymorth ariannol â gofalwyr maeth prif ffrwd. Un o nodau ein gwaith presennol ar ffioedd a lwfansau yw sicrhau cysondeb, ochr yn ochr ag elfennau eraill o'r cymorth ariannol i bob gofalwr maeth cymeradwy. Ar hyn o bryd mae'r holl ofalwyr maeth cymeradwy ledled Cymru (gan gynnwys gofalwyr maeth prif ffrwd a pherthnasau) yn cael eu talu o leiaf y lwfans gofynnol cenedlaethol i ddiwallu anghenion y plant yn eu gofal. Yn ogystal, mae pob awdurdod lleol yn talu lwfans / ffi uwch i ofalwyr maeth prif ffrwd.

Trwy Maethu Cymru a chysoni gwaith ffioedd a lwfansau, rydym yn ceisio sicrhau bod lwfans / ffi uwch ar gael i'r holl ofalwyr maeth cymeradwy (gan gynnwys gofalwyr maeth prif ffrwd a pherthnasau) ar yr amod eu bod yn cael eu hasesu i fodloni'r meini prawf cymhwysedd fel y nodir yn y polisi cymhwysedd ar gyfer lwfans uwch.

Mae'r fframwaith cyfreithiol presennol, o dan Reoliadau Paneli Maethu (Sefydlu a Swyddogaethau) (Cymru) 2018, yn ei gwneud yn ofynnol i ofalwyr maeth sy'n berthnasau gyrraedd yr un safon o addasrwydd i faethu â gofalwyr prif ffrwd. Yr unig wahaniaeth i ofalwyr maeth sy'n berthnasau yw eu bod yn cael eu cymeradwyo i fod yn ofalwr maeth i blentyn penodol o dan y rheoliadau hyn. Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol bod llawer o ymarferwyr, paneli a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau wedi cael trafferth oherwydd nad yw'r fframwaith rheoleiddio presennol ar gyfer gofalwyr maeth sy'n berthnasau yn addas i'w ddiben.

Er mwyn cynorthwyo'r sector maethu, mae Llywodraeth Cymru wrthi'n cynnal ymarfer cwmpasu i ystyried newidiadau deddfwriaethol y gellid eu cyflwyno i alluogi ffordd amgen a mwy 'addas i'r diben' yn y dyfodol ar gyfer asesu gofalwyr sy'n berthnasau.

Derbyniwyd	**Gwrthodwyd**
Archwilio newidiadau deddfwriaethol i gefnogi gofalwyr sy'n berthnasau drwy alluogi ffordd amgen a mwy 'addas i'r diben' ar gyfer asesu gofalwyr sy'n berthnasau.	Dylai Llywodraeth Cymru ymgynghori â phlant a phobl ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal, gofalwyr sy’n berthnasau, sefydliadau’r trydydd sector, llywodraeth leol ac eraill i ddeall yn well i ba raddau mae gofal gan berthnasau yn cael ei ddefnyddio fwyfwy fel dewis amgen i leoli plant mewn gofal maeth neu breswyl, profiadau plant mewn gofal gan berthynas ac anghenion cymorth gofalwyr sy’n berthnasau. Bydd hyn yn cael ei gynnwys yn ein gwaith ehangach i wneud diwygiadau radical i wasanaethau cymdeithasol plant a'r gwaith a wneir gyda'r Grŵp Arbenigol ar Orchmynion Gwarcheidiaeth Arbennig.

Argymhelliad 18. Rhaid i Lywodraeth Cymru a’r Gymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol gyhoeddi ar y cyd, heb fod yn hwyrach na mis Rhagfyr 2023, gynllun gweithredu sy’n nodi sut y byddant yn atal y defnydd o lety anghofrestredig anghyfreithlon yng Nghymru. Rhaid i’r cynllun gweithredu gynnwys dadansoddiad o’r troeon y mae wedi’i ddefnyddio yn ystod y 24 mis diwethaf, gydag amserlenni clir a dyraniadau cyllid i ddatblygu dewisiadau amgen diogel.
Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i fod yn ymrwymedig i leihau niferoedd cyffredinol y plant sy'n derbyn gofal, ond mae'n cydnabod yr heriau sy’n wynebu rhai awdurdodau lleol o ran dod o hyd i leoliadau addas neu eu datblygu i ddiwallu anghenion y plant a'r bobl ifanc yn eu gofal. Nid yw hyn yn ymwneud â chynyddu capasiti yn unig. Mae’n ymwneud hefyd â hyrwyddo modelau gofal sy’n ystyriol o drawma a sicrhau bod trefniadau comisiynu ar y cyd priodol ar waith rhwng iechyd, gwasanaethau cymdeithasol ac addysg, fel bod anghenion plant yn cael eu diwallu, ac nad ydynt yn syrthio i’r bwlch rhwng gwahanol fathau o ddarpariaeth.   Byddwn yn parhau i weithio gydag awdurdodau lleol i sicrhau bod hyn yn parhau.

O dan ein Bwrdd Rhaglen Dileu Elw, rydym wedi sefydlu grŵp gorchwyl a gorffen awdurdodau lleol i ystyried mater gwasanaethau sy'n gweithredu heb gofrestru. Mae hyn er mwyn sicrhau bod dewis lleoliad a sefydlogrwydd mewn darpariaeth gofrestredig yn diwallu anghenion ein plant a'n pobl ifanc ac yn sicrhau canlyniadau cadarnhaol ar eu cyfer Mae'r grŵp yn cynnal adolygiad o wasanaethau sy'n gweithredu heb gofrestru er mwyn cael dealltwriaeth lawn, sy'n seiliedig ar dystiolaeth, o'r materion, yr heriau, y dulliau effeithiol a'r atebion posibl yn ogystal â'r effeithiau cysylltiedig ar blant. Mae disgwyl i'r adolygiad gael ei gomisiynu'n fuan a bydd yn adrodd yn ddiweddarach eleni.	
Derbyniwyd Datblygu cynllun i ddeall y defnydd o leoliadau anghofrestredig a lleihau'r nifer a leolir ynddynt, fel rhan o'r gwaith i gyflawni ein hymrwymiad i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal ac i gyflawni diwygiadau radical.	**Gwrthodwyd** Cyhoeddi cynllun gweithredu erbyn mis Rhagfyr 2023. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gydag awdurdodau lleol i sicrhau y gellir ymdrin â'r heriau sy'n gysylltiedig â dod o hyd i leoliadau addas neu eu datblygu. Bydd yn ystyried canfyddiadau'r adolygiad sy'n cael ei gynnal ar hyn o bryd cyn penderfynu ar y camau nesaf. Cefnogir y gwaith hwn gan fuddsoddiad o £68m dros y tair blynedd 2022/23-2024/25.
Argymhelliad 19. Dylai Llywodraeth Cymru gynnal a chyhoeddi dadansoddiad o’r defnydd o lety heb ei reoleiddio ar draws Cymru ar gyfer plant mewn gofal a’r rhai sy’n gadael gofal hyd at 21 oed. Dylai’r dadansoddiad nodi nifer y plant a phobl ifanc mewn llety heb ei reoleiddio, a dosbarthu hynny rhwng llety y mae o’r farn sy’n darparu llety a chymorth o ansawdd (megis llety â chymorth y mae’n ofynnol iddo fodloni safonau tai), a llety nad yw’n gwneud hynny (megis llety gwely a brecwast, Airbnb, hosteli ac ati). Dylai’r dadansoddiad rannu’r data hwnnw ymhellach yn ôl oedran a statws cyfreithiol y plant a’r bobl ifanc i ddangos yn glir faint sy’n destun gorchmynion gofal a faint sy’n gadael gofal. Ar ôl ei gwblhau, dylai Llywodraeth Cymru nodi ei safbwynt polisi mewn perthynas â llety heb ei reoleiddio, gan gynnwys y camau y	

mae'n bwriadu eu cymryd law yn llaw ag awdurdodau lleol i leihau'r defnydd o lety heb ei reoleiddio amhriodol yng Nghymru.
Ymateb Llywodraeth Cymru Mae Llywodraeth Cymru yn casglu data ar nifer y plant 16 oed a hŷn sy'n gadael gofal yn ôl oedran a llety ar ddyddiad peidio â derbyn gofal. Mae ein data ystadegol cyhoeddedig ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2021 i 31 Mawrth 2022 yn dangos, o blith y 700 o bobl ifanc 16 oed a hŷn a adawodd ofal rhwng 1 Ebrill 2021 a 31 Mawrth 2022, fod 670 (96%) ohonynt mewn llety addas ar y dyddiad pan ddaeth eu gofal i ben. Ystyrir bod llety'n addas os yw'n cynnig darpariaeth saff, diogel a fforddiadwy i bobl ifanc. Mae cyfran y bobl ifanc sydd mewn llety addas wedi cynyddu o 92% yn 2016-17 pan ddechreuodd data gael eu casglu. Roedd 28% o bobl ifanc mewn llety addas gyda rhieni neu berthnasau ac roedd 26% mewn llety cyffredin heb gymorth ffurfiol. Yn gyffredinol, mae cyfran y bobl ifanc sydd mewn llety cyffredin heb gymorth ffurfiol wedi cynyddu ers 2018-19, yn ogystal â'r gyfran mewn llety pontio lled-annibynnol (tua 18%). Yn gyffredinol, mae cyfran y bobl ifanc sydd gyda rhieni neu berthnasau, sy'n byw'n annibynnol ac mewn llety â chymorth addas, wedi gostwng dros y cyfnod hwn. Ystyrir bod llety gwely a brecwast yn anaddas hefyd, ac ystyrir bod mathau eraill o lety yn anaddas os ydynt yn amlwg yn golygu bod y person ifanc yn agored i risg o niwed neu allgáu cymdeithasol. Mae nifer a chyfran y gadawyr gofal sydd mewn llety anaddas wedi gostwng yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Gostyngodd nifer y gadawyr gofal sydd mewn llety anaddas 5 (14%) o 35 i 30 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol, sy'n cyfateb i 4% o adawyr gofal mewn llety anaddas ar adeg gadael gofal yn ystod 2021-22. Dyma'r gyfran isaf ers i ddata ddechrau cael eu casglu yn 2016-17. Er ei bod yn anodd gweld o dan ba amgylchiadau y byddai plentyn dan 16 oed yn cael ei roi mewn gwasanaeth heb ei reoleiddio gan y byddai angen gofal arno a fyddai'n golygu y byddai angen cofrestru'r gwasanaeth, rydym yn awyddus i ddysgu o brofiad Lloegr o wahardd rhoi pobl dan 16 oed mewn lleoliadau heb eu rheoleiddio a byddwn yn parhau i adolygu hyn.

Derbyniwyd	**Gwrthodwyd**
Dylai Llywodraeth Cymru nodi ei safbwynt polisi mewn perthynas â llety heb ei reoleiddio, gan gynnwys y camau y mae'n bwriadu eu cymryd law yn llaw ag awdurdodau lleol i	Dylai Llywodraeth Cymru gynnal a chyhoeddi dadansoddiad o'r defnydd o lety heb ei reoleiddio ar

leihau'r defnydd o lety heb ei reoleiddio amhriodol yng Nghymru.	draws Cymru ar gyfer plant mewn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal hyd at 21 oed. Mae'r wybodaeth hon eisoes yn cael ei chasglu a'i chyhoeddi mewn o ran pobl sy'n gadael gofal.
Argymhelliad 20. Dylai Llywodraeth Cymru fynd ati ar unwaith i ddadansoddi'r defnydd o Orchmynion Amddifadu o Ryddid ledled Cymru am y 24 mis diwethaf, yn ôl awdurdod lleol sydd â chyfrifoldeb dros y plentyn, oedran y plentyn a hyd y gorchymyn, a dylid ei gyhoeddi erbyn mis Rhagfyr 2023 fan bellaf. Dylai Llywodraeth Cymru a'r Gymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol gyhoeddi ar y cyd, erbyn mis Rhagfyr 2023 fan bellaf, gynllun gweithredu sy'n nodi sut y byddant yn lleihau'r defnydd o Orchmynion Amddifadu o Ryddid yng Nghymru. Rhaid i'r cynllun gweithredu gynnwys amserlenni a dyraniadau cyllid clir.	
Ymateb Llywodraeth Cymru Bydd Llywodraeth Cymru yn cynnal dadansoddiad o'r defnydd o Orchmynion Amddifadu o Ryddid ledled Cymru am y 24 mis diwethaf, wedi'u dadansoddi yn ôl yr awdurdod lleol sydd â chyfrifoldeb dros y plentyn, oedran y plentyn a hyd y gorchymyn. Bydd canlyniadau'r dadansoddiad hwn yn bwydo i Raglen Trawsnewid Gwasanaethau Plant Llywodraeth Cymru.	
Derbyniwyd Dylai Llywodraeth Cymru fynd ati ar unwaith i ddadansoddi'r defnydd o Orchmynion Amddifadu o Ryddid ledled Cymru am y 24 mis diwethaf, yn ôl awdurdod lleol sydd â chyfrifoldeb dros y plentyn, oedran y plentyn a hyd y gorchymyn.	**Gwrthodwyd** Dylid cyhoeddi'r dadansoddiad heb fod yn hwyrach na mis Rhagfyr 2023**.** Dylai Llywodraeth Cymru a'r Gymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol gyhoeddi ar y cyd, erbyn mis Rhagfyr 2023 fan bellaf, gynllun gweithredu sy'n nodi sut y byddant yn lleihau'r defnydd o Orchmynion Amddifadu o Ryddid yng Nghymru. Rhaid i'r cynllun gweithredu gynnwys amserlenni a dyraniadau cyllid clir.

	Bydd canlyniadau'r dadansoddiad cyfrannu at Raglen Drawsnewid ehangach Llywodraeth Cymru ar gyfer Gwasanaethau Plant
Argymhelliad 22. Mae'r Pwyllgor yn argymell: Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth i godi'r trothwy uchaf ar gyfer yr holl gymorth a gynigir i bobl sy'n gadael gofal hyd nes eu bod yn 21 oed (fel y nodir yn adrannau 103 i 118 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, rheoliadau cysylltiedig, canllawiau a chodau ymarfer, gan gynnwys y cynllun Pan Fydda i'n Barod) i 25 oed ar gyfer pobl sy'n gadael gofal categori 3, categori 5 a chategori 6.	
Ymateb Llywodraeth Cymru Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ddeddfu yn nhymor y Senedd hon i sicrhau bod gan bob person sy'n gadael gofal hawl i Gynghorydd Personol hyd at 25 oed. Gellir gwneud y newidiadau hyn drwy Reoliadau o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ysgrifennu at awdurdodau lleol am hyn, a'r disgwyliadau o ran y cyllid a ddarperir.	
Derbyniwyd Cyflwyno deddfwriaeth i godi'r trothwy uchaf er mwyn sicrhau bod gan bob person ifanc sy'n gadael gofal yr hawl i gael Cynghorydd Personol nes y bydd yn 25 oed.	**Gwrthodwyd** Cyflwyno deddfwriaeth i godi'r trothwy uchaf ar gyfer yr holl gymorth a gynigir i bobl sy'n gadael gofal o 21 i 25 oed (fel y nodir yn adran 103 i 118 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, rheoliadau cysylltiedig, canllawiau a chodau ymarfer. Gan gynnwys y cynllun Pan Fydda i'n Barod) ar gyfer pobl sy'n gadael gofal categori 3, categori 5 a chategori 6.
Argymhelliad 23. Dylai Llywodraeth Cymru ddiwygio adran 108 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a rheoliadau, canllawiau a'r cod ymarfer sy'n ymwneud â chynllun Pan Fydda i'n Barod i:	

- ymestyn y terfyn oedran ar gyfer pob person ifanc sy’n dymuno cymryd rhan yn y cynllun i 25 oed; a
- dileu rhwystrau i’r cynllun, gan gynnwys y potensial i ddileu cymeradwyaeth gofalwyr maeth; y gostyngiad mewn taliadau i ofalwyr maeth; ac
- ystyried sut y gallai pobl ifanc ymuno â’r cynllun a derbyn yr holl gymorth sydd ar gael iddynt heb orfod ymrwymo i gytundebau tenantiaeth gyda’u gofalwyr maeth.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y gall y newid i fod yn oedolyn fod yn anoddach i'r rhai sy'n gadael gofal nag i lawer o'u cyfoedion o oedran tebyg. Felly mae'n bwysig bod y bobl ifanc hyn yn cael dilyniant pan fyddant yn dod yn oedolion. Bydd hyn yn helpu i sicrhau nad oes tarfu sydyn ar eu trefniadau byw, a allai gael effaith negyddol ar eu sefydlogrwydd emosiynol, eu haddysg, eu hyfforddiant neu eu cyflogaeth, neu ar eu gallu i ddatblygu sgiliau byw'n annibynnol.

Felly, mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gefnogi'r cynllun Pan Fydda i’n Barod a sicrhau bod pob person ifanc sydd mewn gofal maeth yn cael cynnig cyfle i barhau i fyw gyda'u gofalwyr maeth y tu hwnt i'w pen-blwydd yn 18 oed, hyd at 21 oed, neu hyd at 25 oed os ydynt yn cwblhau rhaglen addysg neu hyfforddiant y cytunwyd arni.

Rydym yn ymwybodol bod rhai heriau ynghlwm wrth y cynllun, ac yn ystod y Senedd hon byddwn yn cynnal adolygiad llawn o'r cynllun Pan Fydda i’n Barod gan fanteisio ar yr wybodaeth a gasglwyd am yr hyn sy'n gweithio'n dda a'r hyn nad yw'n gweithio, a chydweithio â'n rhanddeiliaid a defnyddwyr gwasanaethau ledled Cymru ar y newidiadau gofynnol. Fel rhan o'r adolygiad hwn, byddwn yn ystyried a oes angen diwygio'r ddeddfwriaeth bresennol a'r canllawiau presennol i gyflwyno newidiadau a fydd o fudd pellach i'n pobl ifanc a'r gofalwyr sy'n eu cefnogi, ochr yn ochr â darparu sylfaen gadarnach ar gyfer y cynllun Pan Fydda i’n Barod yng Nghymru. Ar yr un pryd, byddwn yn edrych ar ffyrdd o fonitro’r camau gweithredu er mwyn sicrhau dull mwy cyson ledled Cymru.

Derbyniwyd	**Gwrthodwyd**
Cynnal adolygiad llawn o'r cynllun Pan Fydda i’n Barod, gan ddefnyddio'r wybodaeth a gasglwyd am yr hyn sy'n gweithio'n dda a'r hyn nad yw'n gweithio, a chydweithio â'n rhanddeiliaid a defnyddwyr gwasanaethau ledled Cymru mewn perthynas â'r newidiadau gofynnol.	Yn ystod tymor y Senedd hon, diwygio adran 108 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a rheoliadau, canllawiau a’r cod ymarfer sy’n ymwneud â chynllun Pan Fydda i’n Barod i:

Ystyried a oes angen diwygio'r ddeddfwriaeth bresennol a'r canllawiau presennol i gyflwyno newidiadau a fydd o fudd pellach i'n pobl ifanc a'r gofalwyr sy'n eu cefnogi, ochr yn ochr â darparu sylfaen gadarnach ar gyfer y cynllun Pan Fydda i'n Barod yng Nghymru. Edrych ar ffyrdd o fonitro gweithrediad y cynllun er mwyn sicrhau dull mwy cyson ar draws Cymru.	• ymestyn y terfyn oedran ar gyfer pob person ifanc sy'n dymuno cymryd rhan yn y cynllun i 25 oed; a • dileu rhwystrau i'r cynllun, gan gynnwys y potensial i ddileu cymeradwyaeth gofalwyr maeth; y gostyngiad mewn taliadau i ofalwyr maeth; ac • ystyried sut y gallai pobl ifanc ymuno â'r cynllun a derbyn yr holl gymorth sydd ar gael iddynt heb orfod ymrwymo i gytundebau tenantiaeth gyda'u gofalwyr maeth. Bydd yr adolygiad yn cael ei gynnal yn ystod tymor y Senedd hon gyda'r bwriad o wneud unrhyw newidiadau deddfwriaethol angenrheidiol yn ystod rhaglen ddeddfwriaethol nesaf y Senedd.
Argymhelliad 24. Dylai Llywodraeth Cymru gynnal adolygiad a chynnwys pobl ifanc â phrofiad o fod mewn gofal a rhanddeiliaid allweddol eraill i ganfod sut y gellir ymestyn Pan Fydda i'n Barod i bobl ifanc mewn gofal preswyl, y rhwystrau ynghlwm wrth hynny a pha gamau y gellir eu cymryd i oresgyn y rhwystrau hynny. Dylai'r adolygiad adrodd erbyn mis Rhagfyr 2023 fan bellaf.	
Ymateb Llywodraeth Cymru: Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gynnal adolygiad llawn o'r cynllun Pan Fydda i'n Barod yn ystod tymor y Senedd hon, gan ddefnyddio'r wybodaeth a gasglwyd am yr hyn sy'n gweithio'n dda a'r hyn nad yw'n gweithio, a chydweithio â'n rhanddeiliaid a defnyddwyr gwasanaethau ledled Cymru mewn perthynas â'r newidiadau gofynnol. Fel rhan o'r adolygiad hwn, bydd ystyriaeth yn cael ei rhoi i ddichonoldeb ymestyn y cynllun Pan Fydda i'n Barod i bobl ifanc mewn gofal preswyl. Bydd y gwaith yn cael ei wneud yn ystod tymor y Senedd hon gyda'r bwriad o wneud unrhyw newidiadau deddfwriaethol angenrheidiol yn ystod rhaglen ddeddfwriaethol nesaf y Senedd.	
Derbyniwyd	**Gwrthodwyd**

Cynnal adolygiad llawn o'r cynllun Pan Fydda i'n Barod yn ystod tymor y Senedd hon, ac fel rhan o'r adolygiad, ystyried pa mor ymarferol fyddai hi i bobl ifanc mewn gofal preswyl allu cael mynediad at ddarpariaeth Pan Fydda i'n Barod.	Dylai'r adolygiad adrodd erbyn mis Rhagfyr 2023 fan bellaf. Bydd yr adolygiad yn cael ei gynnal yn ystod tymor y Senedd hon gyda'r bwriad o wneud unrhyw newidiadau deddfwriaethol angenrheidiol yn ystod rhaglen ddeddfwriaethol nesaf y Senedd.

Argymhelliad 25.

Mae'r Pwyllgor yn argymell:

Fel rhan o ddiwygiadau ymbarél i rianta corfforaethol dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth i wneud y canlynol:

- Diwygio Deddf Tai 1996 i sicrhau mai pobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal sydd â'r brif flaenoriaeth wrth ddyrannu tai.
- Diwygio Deddf Tai 1996 i ddatgan y dylid diystyru 'cysylltiad lleol' ar gyfer pobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal.
- Diwygio Deddf Tai (Cymru) 2014 i sicrhau bod pobl dros 21 oed sydd â phrofiad o fod mewn gofal yn cadw statws "angen blaenoriaethol" pan fyddant yn ddigartref.
- Diwygio Deddf Tai (Cymru) 2014 fel na ellir cyfeirio pobl sydd â phrofiad o fod mewn gofal sy'n wynebu digartrefedd at awdurdod lleol arall ar sail 'cysylltiad lleol' os nad ydynt yn dymuno i hynny ddigwydd.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys ymrwymiad i ddiwygio cyfraith tai a gweithredu argymhelliad y Grŵp Gweithredu ar Ddigartrefedd i ddiwygio gwasanaethau digartrefedd yn sylfaenol er mwyn canolbwyntio ar atal ac ailgartrefu cyflym.

Er mwyn datblygu'r ymrwymiad hwn mae Panel Adolygu Arbenigol wedi'i sefydlu i adolygu a gwneud argymhellion ar gyfer diwygio deddfwriaethol. Cafodd y panel ei gynnull ym mis Awst 2022 a bydd yn adrodd ym mis Awst 2023.

<table>
<tr><td colspan="2">Fel rhan o'i drafodaethau, mae'r panel wedi ystyried y profiad o ddigartrefedd i'r rhai sy'n gadael gofal a pha fesurau atal wedi'u targedu, a hwylusir naill ai drwy ddeddfwriaeth neu drwy ddulliau polisi ehangach, fyddai’n atal digartrefedd yn well i'r grŵp hwn.

Ar ôl derbyn adroddiad terfynol y Panel Adolygu Arbenigol, bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi Papur Gwyn, a fydd yn nodi ein cynigion ar gyfer newid deddfwriaethol i sicrhau bod digartrefedd yn cael ei atal ar gyfer y rhan fwyaf o’r rhai sy’n wynebu risg; ac i sicrhau, pan na ellir ei atal, ei fod yn anaml, yn fyr, ac nad yw’n digwydd dro ar ôl tro.

Mae argymhellion y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg wedi llywio trafodaethau parhaus y panel a'r gwaith datblygu cyfochrog ar y Papur Gwyn ac rydym wedi ymrwymo i weithredu i atal digartrefedd i'r rhai sydd â phrofiad o fod mewn gofal drwy'r diwygiadau hyn.</td></tr>
<tr><td>Derbyniwyd

Rydym yn derbyn yr angen i archwilio argymhellion y Pwyllgor.</td><td>Gwrthodwyd

Fodd bynnag, ni allwn fwrw ymlaen â'r argymhelliad ar yr union ffurf a gynigir gan ei fod yn cyfeirio at gyfraith yr ydym yn ceisio’i diwygio.</td></tr>
</table>

Cwestiwn 2

Y Rhaglen Drawsnewid / Y Grŵp Cyflawni / Y Bwrdd Trosolwg Gweinidogol

Yn achos pob un o'r uchod, eglurwch:
- **Y cylch gorchwyl**
- **Yr aelodaeth**
- **Statws (ee a yw'n gwneud penderfyniadau neu'n cynghori, i bwy y mae'n atebol)**
- **Trosolwg cryno o'r cynllun gweithredu / rhaglen waith gan gynnwys dyddiadau a'r canlyniadau disgwyliedig**
- **Naratif o'r gydberthynas rhyngddynt**

1 Cylch gorchwyl

Yn Atodiad **A**, gweler copi o Gylch Gorchwyl y Bwrdd Trosolwg Gweinidogol wedi'i atodi.

Yn Atodiad **B**, gweler copi o Gylch Gorchwyl y Grŵp Cyflawni ar gyfer Trawsnewid Gwasanaethau Plant wedi'i atodi.

2 Aelodaeth

Mae aelodaeth y Bwrdd Trosolwg Gweinidogol fel a ganlyn:

Y Prif Weinidog (Cadeirydd, am yn ail â'r Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol)
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol
Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol (Cadeirydd, am yn ail â'r Prif Weinidog)
Y Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant
Prif Swyddog Gofal Cymdeithasol
Prif Weithredwr CAFCASS Cymru
Prif Arolygydd Arolygiaeth Gofal Cymru
Arweinydd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Arweinydd Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru

Mae aelodaeth y Grŵp Cyflawni ar gyfer Trawsnewid Gwasanaethau Plant yn cynnwys cynrychiolwyr ar gyfer:

Dau berson ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal
Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
Penaethiaid Gwasanaethau Plant Cymru Gyfan
Barnardo's Cymru
Cafcass Cymru
Arolygiaeth Gofal Cymru
Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru
Plant yng Nghymru
Cwmpas
Tîm Cymorth Ieuenctid Ethnig
Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol
NYAS Cymru
NSPCC Cymru
Gofal Cymdeithasol Cymru
Voices from Care Cymru
CLlLC

Swyddogion polisi Llywodraeth Cymru o'r adrannau a ganlyn:

Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Swyddfa'r Cabinet
CAMHS ac Iechyd Meddwl Cyn-filwyr
Tegwch mewn Addysg
Llywodraeth Leol, Trawsnewid a Phartneriaethau
Polisi Tai
Cymunedau a Threchu Tlodi

3 Statws

Statws y Bwrdd Trosolwg Gweinidogol yw goruchwylio'r Rhaglen Trawsnewid Gwasanaethau Plant a darparu arweinyddiaeth a chyfeiriad gwleidyddol ar gyfer y Rhaglen.

Statws y Grŵp Cyflawni ar gyfer Trawsnewid Gwasanaethau Plant yw annog ac arwain y gwaith o gyflawni 8 o ymrwymiadau'r Rhaglen Lywodraethu ar gyfer gwasanaethau plant yn holistaidd, gan sicrhau bod yr ymrwymiadau hynny ar waith ac wedi'u sefydlu erbyn 2026. Mae'r Grŵp yn adrodd i'r Bwrdd Trosolwg Gweinidogol.

4 Trosolwg cryno o'r cynllun gweithredu / rhaglen waith gan gynnwys dyddiadau a'r canlyniadau disgwyliedig

Yn Atodiad **C**, mae copi o Fap Trywydd y Rhaglen Drawsnewid wedi'i atodi.

5 Naratif o’r gydberthynas rhyngddynt

Bydd y Grŵp Cyflawni ar gyfer Trawsnewid Gwasanaethau Plant yn adrodd ar gynnydd ac ar faterion i’r Bwrdd Trosolwg Gweinidogol. Bydd y Grŵp Cyflawni yn sicrhau bod polisïau a rhaglenni’r Llywodraeth ar y trywydd iawn a’u bod yn cael eu cyflawni ar amser ac o fewn cyllidebau.

Trawsnewid Gwasanaethau Plant

Cylch Gorchwyl: y Bwrdd Trosolwg Gweinidogol i Gymru

Y cefndir

Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys nifer o ymrwymiadau allweddol sy'n ymwneud â gweledigaeth newydd ar gyfer Gwasanaethau Plant. Maent yn ymwneud â newid y system yn gyfan. Yn y bôn, rydym am weld llai o blant a phobl ifanc yn mynd i ofal. Rydym hefyd am i'r cyfnod y mae pobl ifanc yn aros mewn gofal fod mor fyr â phosibl, a hynny'n gyson â diwallu anghenion y person ifanc. Rydym wedi ymrwymo i gadw teuluoedd gyda'i gilydd. Tra bo plant mewn gofal, rydym am iddynt aros yn agos i'w cartref fel y gallant barhau i fod yn rhan o'u cymuned.

Ein gweledigaeth yw ailgynllunio'r modd rydym yn gofalu am blant a phobl ifanc fel y gallwn sicrhau'r gorau i'n pobl ifanc, eu teuluoedd a'u cymunedau drwy ddarparu gwasanaethau sydd wedi'u lleoli'n lleol, wedi'u cynllunio'n lleol, ac sy'n atebol yn lleol. Y nod yw rhoi'r math cywir o ofal ar waith ar gyfer pob plentyn: diwygio a chysylltu gwasanaethau i blant sy'n derbyn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal, darparu cymorth arbenigol ychwanegol i blant sydd ag anghenion cymhleth, a sicrhau cymorth gwell i'r rhai sy'n gofalu am blant.

Yn unol â'r Cynllun Plant, yr hyn sy'n allweddol i'n gwaith yw:

Rhoi cymorth i blant fel y gallant aros gyda'u teuluoedd

Mae gennym nifer o ymrwymiadau penodol yn y Rhaglen Lywodraethu sydd wedi'u grwpio ar sail:

Diwygiadau radical
- Fframwaith Ymarfer Cenedlaethol
- Strategaeth Weithlu gryfach
- Swyddfa Genedlaethol (comisiynu, modelu, llunio rhagolygon, a data ynghylch perfformiad)
- Cryfhau canllawiau statudol, yn enwedig yng nghyswllt rhianta corfforaethol

Mwy o ymyrraeth a chymorth ar gyfer awdurdodau lleol nad ydynt yn cyflawni ein huchelgais i leihau nifer y plant mewn gofal yn sylweddol, neu nad ydynt yn cyflawni ymrwymiadau ynghylch dileu.

Darparu gwasanaethau yn y dyfodol
- Dileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal

- Ariannu gwasanaethau preswyl rhanbarthol i blant sydd ag anghenion cymhleth, gan sicrhau bod eu hanghenion yn cael eu diwallu mor agos i’w cartrefi â phosibl, ac yng Nghymru lle bynnag y bo hynny’n ymarferol
- Darparu cymorth arbenigol ychwanegol i blant sydd ag anghenion cymhleth a allai fod ar ffiniau gofal
- Cynorthwyo Maethu Cymru i gynyddu nifer ac amrywiaeth y gofalwyr maeth.

Cydweithio ar sail system gyfan

- Cryfhau cyrff cyhoeddus yn eu rôl fel ‘rhiant corfforaethol’
- Cynorthwyo teuluoedd drwy ariannu gwasanaethau eiriolaeth i rieni y mae eu plant mewn perygl o ddod i ofal, treialu Llysoedd Teulu Cyffuriau ac Alcohol, a defnyddio cynadledda teuluol yn well. Sicrhau bod llais rhieni a phlant yn cael ei glywed.

Diben y Bwrdd Trosolwg Gweinidogol i Gymru

Diben y Bwrdd Trosolwg Gweinidogol yw goruchwylio’r Rhaglen Drawsnewid, gan ddarparu arweinyddiaeth a chyfeiriad gwleidyddol, a chymorth i gyflawni’r rhaglen.

Bydd Grŵp Cyflawni yn canolbwyntio ar y gwaith cyflawni ac yn monitro’r cynnydd ar draws y Rhaglen Drawsnewid. Bydd gan y Bwrdd Trosolwg Gweinidogol berthynas uniongyrchol â’r Bwrdd Cyflawni hwnnw a rhaid iddo sicrhau bod polisïau a rhaglenni yn cael eu cyflawni ar amser ac yn unol â’r gyllideb.

Bydd y Bwrdd hefyd:

- â throsolwg strategol ar y rhaglen drawsnewid
- yn darparu fforwm ar gyfer goruchwylio’r gwaith o ddatblygu a gweithredu dull cyson o drawsnewid gwasanaethau plant ledled Cymru gyda phartneriaid allweddol
- yn ystyried unrhyw newidiadau posibl y gall fod rhaid i Lywodraeth Cymru eu gwneud o ran cyfrifoldebau statudol sy’n gysylltiedig â deddfwriaeth, canllawiau, polisïau neu ddyraniadau cyllid, o ganlyniad i gynlluniau ac argymhellion
- yn sicrhau bod partneriaid allweddol yn canolbwyntio ar ddysgu a bod mecanweithiau ar waith i ddangos bod canlyniadau’n cael eu cyflawni

Yr aelodaeth arfaethedig

Cytunir ar aelodaeth y Bwrdd yn y cyfarfod cychwynnol a chaiff ei hadolygu’n flynyddol. Cynigir y dylai’r cyfarfod gynnwys y canlynol:

Y Prif Weinidog (y Cadeirydd, bob yn ail â’r Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol)
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol a'r Prif Chwip
Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol (y Cadeirydd, bob yn ail â’r Prif Weinidog)
Y Dirprwy Weinidog Iechyd Meddwl a Llesiant
Y Prif Swyddog Gofal Cymdeithasol

Prif Weithredwr Cafcass Cymru
Prif Arolygydd Arolygiaeth Gofal Cymru
Swyddog arweiniol - Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Swyddog arweiniol - Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
Cynghorwyr Arbennig

Yr Ysgrifenyddiaeth
Darperir cymorth ysgrifenyddol gan Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol ac Integreiddio Llywodraeth Cymru (y Tîm Gwella Canlyniadau).

Amlder cyfarfodydd, ac amserlenni
Cynhelir y cyfarfodydd bob 4 mis i ddechrau (bydd hyn yn destun adolygiad) a byddant yn cael eu cynnal o bell drwy Microsoft Teams, neu wyneb yn wyneb yn swyddfeydd Llywodraeth Cymru, yn ogystal ag mewn lleoliadau eraill ledled Cymru, yn ôl y galw. Dylid cyflwyno eitemau ar gyfer yr agenda heb fod yn hwyrach na phythefnos cyn pob cyfarfod, gan ganiatáu hefyd ar gyfer cyflwyno materion brys yn ddiweddarach.

Y Grŵp Cyflawni ar gyfer Trawsnewid Gwasanaethau Plant

Cylch Gorchwyl

Diben
Mae Llywodraeth Cymru wedi pennu agenda ddiwygio heriol ar gyfer gofal cymdeithasol plant yn Nhymor y Senedd 2021-2026, fel y nodir yn ei Rhaglen Lywodraethu, i gyflawni trawsnewid ar draws y system.

Mae'r Grŵp Cyflawni yn cael ei sefydlu i arwain a bwrw ymlaen â chyflawni ymrwymiadau'r Rhaglen Lywodraethu yn gyfannol, gan drawsnewid gwasanaethau plant a sicrhau bod yr ymrwymiadau hynny ar waith ac yn ymwreiddio erbyn 2026. Caiff y gwaith hwn ei symud ymlaen ar y cyd â'n partneriaid, a bydd hawliau a llais plant a phobl ifanc wrth wraidd y gwaith.

Y rhesymeg dros y dull gweithredu hwn
O gofio'r ystod o ymrwymiadau yn y Rhaglen Lywodraethu, mae'n bwysig bod y rhain yn cael eu rheoli a'u harwain mewn ffordd gydlynol, gan drawsnewid Gwasanaethau Plant trwy gefnogi plant yn well i aros gyda theuluoedd; cynnig darpariaeth sy'n seiliedig ar werthoedd sy'n diwallu anghenion ein plant mwyaf agored i niwed a sicrhau bod llais, hawliau a chanlyniadau yn rhan annatod o bopeth a wnawn.

Wrth wraidd y gwasanaeth rydym am weld llai o blant a phobl ifanc yn mynd i mewn i ofal. Rydym hefyd am i'r cyfnod y mae pobl ifanc yn aros mewn gofal fod mor fyr â phosibl, yn gyson â diwallu anghenion y person ifanc. Tra bo plant mewn gofal, rydym am iddynt aros yn agos at eu cartrefi fel y gallant barhau i fod yn rhan o'u cymuned - rhwydwaith y plentyn. Rydym am weld dull amlasiantaethol dim drws anghywir sy'n sicrhau'r un cyfleoedd bywyd i bob plentyn.

Egwyddorion Gweithredu'r Grŵp

Egwyddor gyntaf: Caiff yr holl weithgarwch a chanlyniadau eu cydgynhyrchu rhwng Llywodraeth Cymru a'r holl asiantaethau, rhanddeiliaid a phobl ifanc berthnasol.
Ail egwyddor: Bydd y Grŵp, bob amser, a rhwng yr holl aelodau'n dangos statws cyfartal gydag ymddiriedaeth, gonestrwydd, parch, empathi a thryloywder.
Trydedd egwyddor: Bydd y Grŵp yn cefnogi ac yn herio a yw gwaith cyflawni'r rhaglen ar y trywydd iawn ac yn argymell y camau gweithredu y mae eu hangen i gynnal cyflymder y cyflawni.
Pedwaredd Egwyddor: Mae'r Grŵp yn grŵp gweithredol gyda pharodrwydd uchel ond cyfrifol i dderbyn risg.
Pumed egwyddor: Bydd y Grŵp yn gyfeillgar i blant/pobl ifanc ac yn eu cynnwys ac yn cyfathrebu'n rheolaidd â hwy gan ddefnyddio iaith glir a chynhwysol

Llywodraethiant
Bydd y Grŵp Cyflawni yn adrodd ar gynnydd a materion i'r Bwrdd Goruchwylio Gweinidogol gan sicrhau bod polisi a rhaglenni'r Llywodraeth ar y trywydd iawn ac yn cael eu darparu yn brydlon ac o fewn y gyllideb.

Rôl Aelodau'r Grŵp

- Rhoi cyngor a chanllawiau i'r Cadeirydd ac i'w gilydd.
- Darparu cyngor ac argymhellion i'r Bwrdd Goruchwylio Gweinidogol.

- Cynrychioli a gweithio gyda phartneriaid ar draws sectorau i ddod â phersbectif system gyfan; a
- Gweithio o fewn ffiniau cyfrinachedd lle bo angen.

Swyddogaeth y Grŵp
Bydd y Grŵp yn –

- Sicrhau bod yr amodau ar gyfer llwyddiant yn cael eu sefydlu ac yn ymwreiddio.

- Cynnal gofynion Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn a sicrhau bod hawliau plant a phobl ifanc yn cael eu hystyried wrth gyflawni ymrwymiadau Llywodraeth Cymru.

- Cefnogi'r gwaith o gyflawni Cynllun Plant a Phobl Ifanc Cymru i sicrhau bod plant yng Nghymru yn cael y plentyndod gorau posibl a'u bod yn parhau i fod wrth wraidd uchelgeisiau'r Llywodraeth.

- Ystyried Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wrth sicrhau ein bod yn gwella'r ddarpariaeth i sicrhau bod pob Plentyn a Pherson Ifanc yn cyflawni eu potensial ni waeth beth fo eu cefndir neu eu hamgylchiadau.

- Ystyried, cytuno, a datblygu datganiad cryno o weledigaeth ac uchelgais ar gyfer Gwasanaethau Plant, a fydd yn para yn ystod y tymor hwn o'r Senedd.

- Gweithio ar draws portffolios a sectorau i lywio, goruchwylio a hwyluso rhaglen waith a fydd yn cyflawni'r ymrwymiadau canlynol yn y Rhaglen Lywodraethu:

  - Atal teuluoedd rhag chwalu drwy ariannu gwasanaethau eirioli i rieni y mae eu plant mewn perygl o ddod yn rhan o'r system ofal.
  - Darparu cymorth arbenigol ychwanegol i blant ag anghenion cymhleth a allai fod ar gyrion y system ofal.
  - Edrych ar wneud diwygiadau radical i wasanaethau presennol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal ac yn gadael gofal.
  - Ariannu gwasanaethau preswyl rhanbarthol i blant ag anghenion cymhleth, gan sicrhau bod eu hanghenion yn cael eu diwallu mor agos at eu cartrefi â phosibl ac yng Nghymru lle bynnag y bo hynny’n ymarferol.
  - Cryfhau cyrff cyhoeddus yn eu rôl fel 'rhiant corfforaethol’.

- Sicrhau bod llai o blant a phobl ifanc yn cofnodi'r system ofal, drwy ddarparu'r cymorth cywir ar yr adeg gywir i deuluoedd sy'n wynebu cyfnodau anodd

- Sicrhau bod gan systemau casglu a rhannu gwybodaeth ganolbwynt clir yn yr holl waith sy'n cael ei wneud,. Ni ddylem fod yn ychwanegu at systemau ond yn hytrach yn ystyried sut y gallwn symleiddio gwybodaeth i gael gwybodaeth well ar adegau allweddol o wneud penderfyniadau.

- Darparu arweiniad a goruchwyliaeth ar gyfer cyllid i hwyluso'r ymrwymiadau uchod.

- Ystyried sut y gallai'r Swyddfa Genedlaethol arfaethedig gefnogi'r gwaith hwn orau.

- Ystyried a chytuno ar safbwyntiau ar ddulliau arloesol a datblygu cynigion i lywio penderfyniadau'r Gweinidogion.

- Goruchwylio gwaith a chyflawni'r Tîm Trawsnewid.

- Cysylltu profiadau byw plant ac ymarferwyr â chyflawni'r ymrwymiadau hyn yn y Rhaglen Lywodraethu, gan sicrhau bod y materion a wynebir yn cael eu hystyried wrth ddatblygu Fframwaith Ymarfer Cenedlaethol. Sicrhau hefyd fod ffocws clir ar leihau nifer y systemau gwybodaeth, symleiddio rhannu gwybodaeth sydd, yn ei dro, yn galluogi ein hymarferwyr.

Ysgrifenyddiaeth y Grŵp Cyflawni

- Caiff swyddogaeth yr ysgrifenyddiaeth ei darparu gan aelodau o'r tîm Gwella Canlyniadau i Blant, y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol ac Integreiddio.

- Bydd yr Ysgrifenyddiaeth yn sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei darparu i'r aelodau mewn modd amserol.

- Efallai y bydd adegau pan fydd angen i'r Grŵp gynnal cyfarfod eithriadol i ymdrin â phenderfyniadau neu faterion penodol. Mewn rhai amgylchiadau, bydd aelodau'n cael papurau i'w hystyried ‘y tu allan i'r pwyllgor’.

- Bydd papurau ar gyfer y Grŵp gan gynnwys yr wybodaeth ddiweddaraf am gyflawni'r Ymrwymiadau Rhaglen Lywodraethu yn cael eu darparu o leiaf dri diwrnod gwaith cyn pob cyfarfod.

Amseriad

Bob deufis i ddechrau; caiff hyn ei adolygu'n rheolaidd i gadarnhau a yw'r amserlen hon yn briodol.

Sut y mae'r Grŵp Cyflawni yn cyd-fynd â Gwella Canlyniadau i Blant/Ymrwymiadau'r Rhaglen Lywodraethu - Tirlun

Allwedd

Yn adrodd wrth –
Rhyngddibyniaethau â –

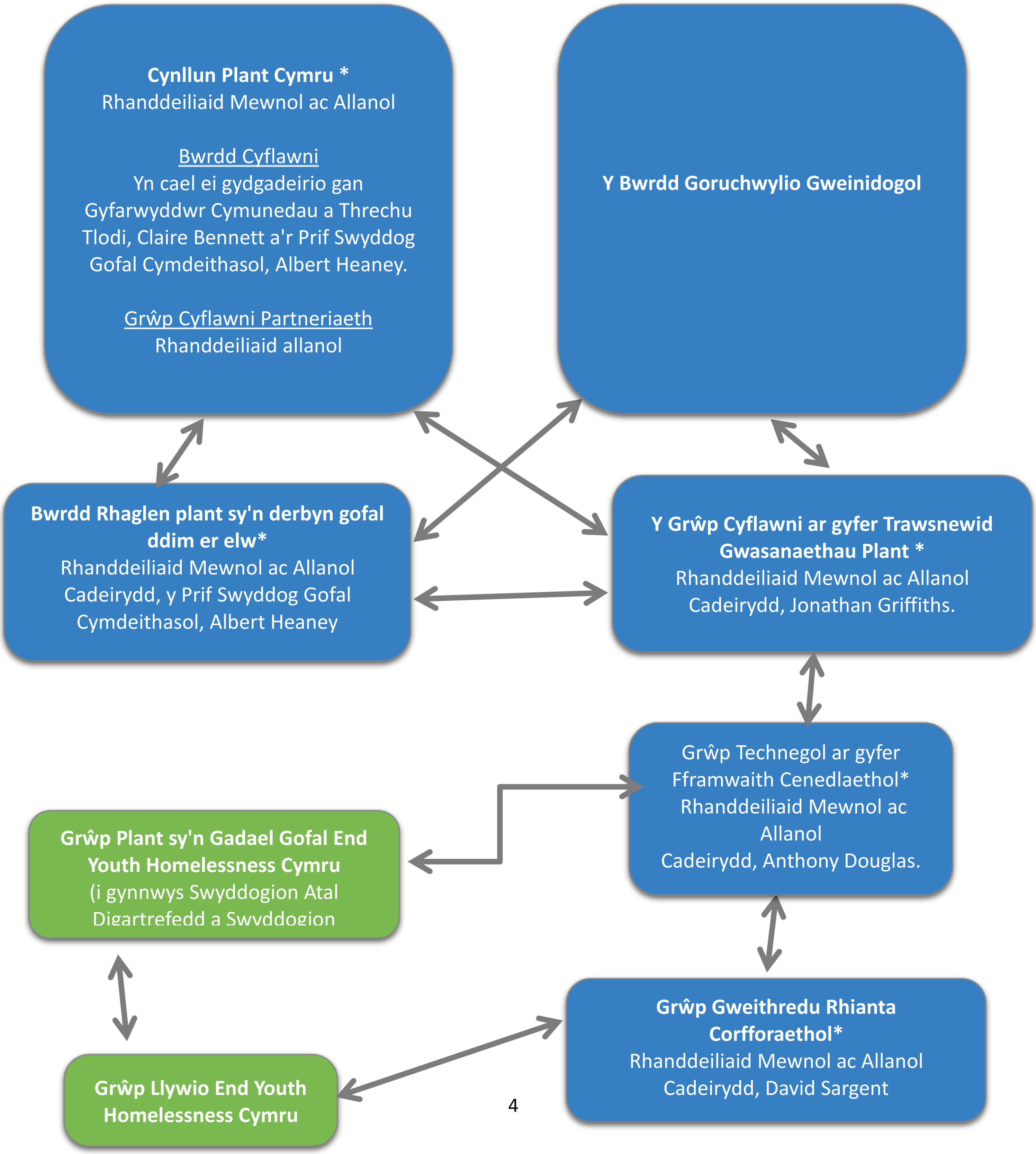

Aelodaeth

Cynrychiolir y bobl / sefydliadau canlynol ar y Grŵp

Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru
Penaethiaid Gwasanaethau Plant Cymru Gyfan
Dau berson ifanc sydd â phrofiad o'r system ofal
CLlLC
Arolygiaeth Gofal Cymru
Gofal Cymdeithasol Cymru
Swyddfa'r Comisiynydd Plant
Cafcass Cymru
Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol
Barnardo's Cymru
Plant yng Nghymru
NYAS Cymru
Voices from Care Cymru
NSPCC Cymru
EYST
Cwmpas
Swyddogion polisi Llywodraeth Cymru o Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Swyddfa'r Cabinet CAMHS ac Iechyd Meddwl Cyn-filwyr Tegwch mewn Addysg Trawsnewid a Phartneriaethau Llywodraeth Leol Polisi Tai Cymunedau a Threchu Tlodi

Cerrig Milltir ein Rhaglen Drawsnewid

2023 | 2024 | 2025 | 2026

Cefnogi plant i aros gyda theuluoedd

Fframwaith Ymarfer Cenedlaethol newydd
- Sefydlu grŵp arbenigol (Chwef 2023)
- Cydgynhyrchu cynnwys
- Drafft cyntaf y Fframwaith (Haf 2023)
- Ymgynghori (Haf 2023)
- Hyfforddiant, Ymwybyddiaeth a Chyflwyno (Diwedd 2023)

Eiriolaeth rhieni
- Cymeradwyo'r Fframwaith Eiriolaeth Rhieni
- Dechrau ei gyflwyno'n genedlaethol – Ebrill 2023

Llysoedd Teulu Cyffuriau ac Alcohol (FDAC)
- Parhau i gefnogi cynllun peilot FDAC
- Cefnogi cam olaf gwerthusiad cynllun peilot FDAC
- Ystyried ei gyflwyno'n genedlaethol (gwanwyn 2024)

Cefnogi cydweithio amlasiantaethol
- Gweithdy amlasiantaethol - dysgu ar y cyd (gwanwyn 2023)

Darpariaeth ar sail anghenion a gwerthoedd

Cyflwyno'r Model Ysgolion Rhithwir
- Digwyddiad dysgu ar y cyd (hydref 2023)
- Gwerthuso'r cynllun peilot Ysgolion Rhithwir

Gorchmynion Gwarcheidiaeth Arbennig
- Cwblhau'r arolwg (Rhagfyr 2022)
- Sefydlu grwp arbenigol (gwanwyn 2023)
- Dadansoddi argymhellion yr arolwg (Cwblhau erbyn diwedd 2023)
- Datblygu cynllun gweithredu

Datblygu Maethu Cymru
- Adolygiad o'r Fframwaith Dysgu a Datb. (Ion 2023)
- Lwfans uwch a lansio cynllun cened. cyfeirio ffrind (gwanwyn 2023)
- Cynnig Craidd/Ymrwymiad Cenedlaethol (haf 2023)
- Datblygu pecyn adnodd (o Awst 2023)
- O bosib, cyflwyno harmoneiddio ffioedd (gwanwyn 2024)
- Swyddog recriwto penodol i bob ALl (erbyn gwanwyn 2024)

Dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal
- Cyhoeddi crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad cyhoeddus a rhoi cyngor i'r Gweinidog (gwanwyn 2023)
- Gweithio ar gynllun gweithredu a deddfwriaeth (gwanwyn 2023)
- Cyfarfodydd I drafod Strategaethau Comisiynu Lleoliadau yr ALlau (2023)
- Dechreuwyr newydd– Nid-er-elw yn unig (Ebrill 2026)

Llais plant a phobl ifanc

Uwchgynadledd profiad o ofal
- Uwchgynhadledd gyntaf (Rhag 2022)
- Llofnodi datganiad yr uwchgynhadledd a dechrau gwaith i gefnogi gweithredu
- Ail uwchgynhadledd (Rhagfyr 2023)

Rhianta corfforaethol
- Lansio'r siarter a'i llofnodi ar draws y sector (gwanwyn 2023)
- Canllawiau statudol cryfach yn dod i rym (gwanwyn 2024)

Gweithio gydag ymarferwyr
- Digwyddiad i ymarferwyr i rannu arferion gorau (haf 2023)